

POROČILO O REZULTATIH INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA (IP) OD LETA 2011¹ DO LETA 2013 IN PROGRAM ZA LETO 2014 - ESFRI

A. SPLOŠNI PODATKI

1. Šifra RO, naslov in vodja infrastrukturnega programa (IP)

Šifra RO	RO izvajalka infrastrukturnega programa
0501	INŠTITUT ZA NOVEJŠO ZGODOVINO, Kongresni trg 1, Ljubljana

Šifra IP	Naslov infrastrukturnega programa
IP - 0501	RAZISKOVALNA INFRASTRUKTURA SLOVENSKEGA ZGODOVINOPISJA

Šifra (ARRS)	Vodja infrastrukturnega programa
17106	dr. Mojca Šorn

2. Organizacijska/e enota/e izvajanja infrastrukturnega programa

INFRASTRUKTURNI PROGRAM v RO izvaja/jo naslednja/e notranja/e organizacijska/e enota/e (OE) - (t.j. obračunska/e enota/e)

zap.št.	naziv OE	vodja OE
1.	Znanstvenoraziskovalni oddelek INZ	dr. Damijan Guštin

3. Podpora sodelovanja pri mednarodnih ESFRI projektih:

Naziv OE, ki sodeluje v ESFRI projektu	Naziv ESFRI projekta	Odgovorna oseba v Sloveniji za ESFRI projekt
1. INZ	DARIAH / SI-DIH/SIstory	mag. Jerneja Fridl, dr. Mojca Šorn

¹ Vpišite prvo leto financiranja ESFRI projekta s strani ARRS

B. OPIS IN VSEBINA DELA SODELOVANJA PRI ESFRI PROJEKTU(-IH) (Opis infrastrukture)²

V fazi vključevanja Slovenije v Evropske raziskovalne infrastrukturne konzorcije - ERIC, ki so v okviru programov Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (European Strategy Forum on Research Infrastructures - ESFRI), Inštitut za novejšo zgodovino (dalje INZ) v partnerstvu z Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU sodeluje v nacionalnem konzorciju velike raziskovalne infrastrukture **DARIAH – Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko** (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities).

NAMEN DELA

Infrastrukturni program INZ si je v skladu z evropskimi smernicami za pomembnejše srednjeročne cilje – ti so del dolgoročne vizije programske skupine – zadal postavitve spletnega sistema slovenskega zgodovinopisja, ki bo poleg dostopnosti historičnih vsebin, relevantnih za proučevanje slovenske zgodovine in njeno promocijo v najširšem možnem obsegu, omogočal ustvarjanje raziskovalnih podatkov in njihovo uporabo v raziskovalnem okolju (portal Zgodovina Slovenije – Sistory: <http://www.sistory.si/>), in na njegovih vsebinskih in tehnoloških temeljih ter standardih postavitev spletišča nacionalne znanstvene digitalne humanistike (SI-DIH: <http://www.sidih.si/>). Z osveščanjem in usposabljanjem ter povezovanjem z evropsko mrežo za humanistiko in umetnosti DARIAH (<http://www.dariah.eu/>) oba sistema raziskovalce usmerjata k uporabi novih tehnologij ter izkoriščanju možnosti, ki jih te ponujajo, oz. z njihovim sodelovanjem oblikujeta sistem nacionalne digitalne humanistike.

DARIAH:

Slovenija je na podlagi prizadevanj Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport vstopila v ERIC DARIAH že ob njegovi ustanovitvi. INZ je v projektu začel sodelovati že pred njegovim formalnim začetkom oziroma pri njegovi pripravi (septembra 2008), aktiven je bil predvsem pri vsebinski zasnovi nekaterih delovnih paketov in finančnem načrtu za partnersko sodelovanje, od leta 2010 pa v DARIAH sodeluje v partnerstvu z ZRC SAZU. Konec leta 2013 je v okviru panevropskih povezav Republika Slovenija podpisala pristop k nastajajoči DARIAH-ERIC za prihodnjih pet let, INZ je na podlagi teh zavez postal inštitucija, ki koordinira delo DARIAH v Sloveniji.

Poslanstvo DARIAH:

- Vizijo ilustrira javna poizvedovalna iniciativa EU o stanju raziskovalne infrastrukture. Izhaja iz ugotovitve, da je ta razpršena in zaprta za mnoge potencialne uporabnike, zato jo želi integrirati in odpreti.
- DARIAH želi promovirati nacionalne programe za raziskovalno digitalno humanistiko in umetnost. Z izpostavitvijo orodij, storitev in infrastrukture bi te lahko naredila prepoznavnejše in obstojnejše (dolgoročneje).
- DARIAH nastopa kot integrativna sila, ki bo prenesla nacionalne ali lokalne digitalne izkušnje s področja humanistike in umetnosti na evropsko raven. Nove storitve bo razvijala predvsem z izboljšavami in nadgradnjo obstoječih.
- DARIAH izhaja iz potreb raziskovalcev. Sprejema veliko raznolikost raziskovalnega področja, zato poudarja decentralizacijo.

DARIAH tako želi na osnovi različnih akademskih disciplin in tradicij s povezovanjem raziskovalcev, raziskovalnih ustanov in digitalnih centrov, njihovih znanj in gradiv s poenoteno standardizacijo in tehnično infrastrukturo vzpostaviti digitalno raziskovalno infrastrukturo za umetnost in humanistiko na evropskem nivoju. Vizija DARIAH pa ni zgolj vzpostavitev enotne tehnološke platforme v smislu mednarodne in meddisciplinarne interoperabilnosti, v prihodnosti namreč želi oblikovati digitalno humanistiko v polnem pomeni besede. S povezovanjem informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter humanistike in umetnosti bo razvijala nove metodologije ter analitična in interpretativna orodja, s tem pa bo spodbudila

² V točkah B in C poročajte o ESFRI projektih **od prvega leta financiranja** ARRS do leta 2013

mednarodne in interdisciplinarne digitalno zasnovane primerjalne raziskave v humanistiki in umetnosti, kar lahko pripelje do novih spoznanj, spremenjenih interpretacij oz. do novega uvida v humanistiko in umetnost.

SI-DIH:

V zadnjih letih je bila v slovenskem prostoru digitalizacija sicer postavljena za prioriteto, tako so tudi na področju humanistike in umetnosti zbirali, valorizirali, digitalizirali in obdelovali raznolike podatke ter gradiva, ki jih hranijo številne nacionalno pomembne ustanove, pri čemer pa akterji niso razpolagali z nacionalno usklajenimi programi in zahtevami digitalizacije, analitičnega raziskovanja in povezovanja v mednarodni prostor.

Vlada RS je 28. aprila 2011 sprejela Načrt razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020, v katerega je kot partner mreže DARIAH, ki na nacionalnih nivojih spodbuja implementacijo evropskih strategij, vključen IP INZ v sodelovanju z IP ZRC SAZU. Leta 2011 sta IP skladno z Načrtom razvoja RI 2011–2020 začela vzpostavljati nacionalno digitalno infrastrukturo za humanistiko in umetnost SI-DIH, ki bo omogočala uresničevanje deklariranih nacionalnih strategij in politik, vzpostavljanje digitalnih podatkovnih zbirk v Sloveniji, njihovo povezovanje na nacionalni ravni, s tem pa tudi povezovanje raziskovalcev in javnih raziskovalnih zavodov. Do sedaj razpršena digitalna infrastruktura v Sloveniji se bo lahko povezala in poenotila ter tako veliko lažje popularizirala uporabo naprednih orodij v humanistiki, saj spletišče SI-DIH ni zamišljen kot zgolj iskalnik različnih vsebin temveč tudi kot okolje za pogovor ter homogenizacijo skupnosti razvijalcev in uporabnikov sodobnih rešitev. Naloge portala so torej naslednje:

- Povezovanju in seznanjanju skupnosti raziskovalcev in strokovnjakov, ki v Sloveniji delujejo na področju digitalne humanistike in umetnosti,
- Povezovanju različnih institucionalnih repozitorijev v metapodatkovno federacijo z namenom olajšati in promovirati uporabo različnih orodij in storitev, ki nastajajo v okviru digitalne humanistike in umetnosti.

Zgodovina Slovenije - SIstory:

V skladu z evropskimi smernicami IP INZ gradi tudi portal slovenskega zgodovinopisja Zgodovina Slovenije – SIstory, ki tvori pomemben del nacionalnega vozlišča SI-DIH. Tudi v gradnji portala cilj IP INZ ni ustvarjanje repozitorija, knjižnice ali arhiva gradiv v klasičnem pomenu besede, temveč postavitev spletnega sistema, ki bo omogočal ustvarjanje raziskovalnih podatkov in njihovo uporabo v raziskovalnem okolju.

Prvi korak v smeri prilagajanja že postavljenega sistema smernicam DARIAH je bil narejen v letu 2011, ko je IP INZ v sodelovanju z zunanji sodelavci izpeljal programsko nadgradnjo portala SIstory. Z vzpostavitvijo najnovejših standardov je portal postal kompatibilen z ostalimi sorodnimi evropskimi spletnimi portali oz. z arhitekturo evropske mreže za humanistiko (DARIAH), v prvi fazi pa predvsem izhodišče sodelovanja z ZRC SAZU pri vzpostavitvi nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost SI-DIH, ki poteka v skladu z osnutkom Načrta razvoja RI 2011-2020 Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

OPIS DELA

Delo IP INZ je členjeno v sodelovanje v evropskem projektu DARIAH ter v navezavi s tem na izgradnjo/razvoj nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost SI-DIH ter na razvoj spletnega portala slovenskega zgodovinopisja Zgodovina Slovenije – SIstory.

Za izvajanje izhodišč programa dela, ki poleg vsebinske obsega tako organizacijsko kot tudi programsko komponento, je IP INZ od leta 2011 za vzpostavljanje novih tehnoloških orodij na spletnem portalu SIstory, namenjenih raziskovalcem e-humanistike na nacionalni in evropski ravni, in nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost SI-DIH poleg 1 FTE potrebovala dodatne delovne kapacitete - ustrezen znanstveni kader matične inštitucije, ki je nepogrešljiv pri vzdrževanju in vsebinskem popolnjenju v letu 2011 vzpostavljenega sistema ter sodelovanju v DARIAH. Infrastrukturni skupini INZ so bila s sklepom Znanstvenega sveta

ARRS iz sklopa sofinanciranja prioritetenih mednarodnih infrastrukturnih projektov, navedenih v Načrtu razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011-2020, za nadgradnjo portala Sistory in projekt SI-DIH v letu 2011 dodatno dodeljena finančna sredstva za materialne stroške in amortizacijo. S temi sredstvi je IP INZ predviden program dela realiziral tudi v letih 2012 in 2013, ko je bila IP INZ s sklepom direktorja ARRS na podlagi predloga ZSA podana regularna možnost pretvorbe dela materialnih stroškov v plače (za dve osebi).

Spletni portal Sistory, ki sledi evropskim smernicam (DARIAH) in mdr. digitalizacijo gradiv razume kot prilagajanje kulturne dediščine novim medijem, splošno priznani tehnološki platformi in najnovejšim standardom, pri čemer ni mogoče prezreti niti vidika zaščite in hrambe, je v letu 2011 presegel vlogo repozitorija, knjižnice oz. arhiva gradiv v klasičnem pomenu besede. Nadgrajen je bil v spletni sistem, ki je povsem primerljiv z evropskimi in svetovnimi trendi in sistemi, ki omogočajo ustvarjanje raziskovalnih podatkov in njihovo uporabo v raziskovalnem okolju. Ker je vsebinsko bogat in programsko nadgrajeni portal Sistory v skladu z najnovejšimi standardi (tehnologija, metapodatkovna baza, digitalizacija gradiva) in avtorsko pravnimi regulativi (CC licence), kot celota predstavlja model dobre prakse ne samo na področju nacionalne digitalne humanistike (vodilna vloga pri vzpostavljanju nacionalne e-humanistike/spletišča SI-DIH v navezavi z evropsko mrežo DARIAH), temveč v nacionalnem digitalnem prostoru nasploh.

Delo temelji na:

- nenehnem programskem in tehnološkem razvoju,
- nenehni vsebinski nadgradnji, ki vključuje:
  - pridobivanje gradiv,
  - valorizacijo gradiv,
  - digitalizacijo in spletno objavo gradiv s poudarkom na metapodatkovni inventarizaciji ter avtorskopravnem vidiku,
- projektih-modulih, ki se razvijajo znotraj nadgrajenega, smernicam DARIAH kompatibilnega sistema, npr.:
  - modul Popisi prebivalstva, ki je bil izdelan v skladu z Načrtom razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020 po smernicah Vzpostavitevnenega dokumenta projekta Nadgradnja portala Zgodovina Slovenije v skladu z izhodišči in vizijo IP INZ. Podatkovna baza omogoča sledenje osrednjemu trendu historične demografije v novem tisočletju – longitudinalnemu raziskovanju biografij individuumov, družin ali rodbin in s tem pridobitev množice novih podatkov, ki odražajo proces sprememb v 19. in 20. stoletju.

Projekt SI-DIH:

Po smernicah osnutka Načrta razvoja RI 2011-2020 Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter partnerskih zavezah iz sklopa sodelovanja v evropskem projektu DARIAH sta IP INZ in ZRC SAZU leta 2011 vzpostavili nacionalno digitalno infrastrukturo za humanistiko in umetnost – spletišče SI-DIH, ki danes povezuje vsebine dveh največjih specializiranih humanističnih znanstvenih portalov, portala Zgodovina Slovenije – Sistory in portala Arzenal ter nekaj repozitorijev ZRC SAZU in repozitorij EtnoInfoLab Oddelka za etnologijo FF UL. Poleg in zaradi vsebinskega nadgrajevanja, ki temelji na pridobivanju in povezovanju ustanov s področja humanistike in umetnosti, delo temelji na:

- vzdrževanju in tehnološki adaptaciji spletišča,
- promociji digitalnega analitičnega raziskovanja na področju humanistike in umetnosti,
- obravnavi aktualnih (specifičnih) tem s področja digitalne humanistike,
- povezovanju v mednarodni prostor,
- spremljanju stanja na področju e-humanistike,
- pripravi osnovnih standardov za inštitucije, ki se bodo v prihodnosti vključevale v sistem nacionalnih humanističnih vsebin.

Projekt DARIAH:

Razvoj mreže DARIAH je členjen v pripravljajno fazo, fazo konstrukcije (2011- 2014) in fazo delovanja (po letu 2014). V fazi konstrukcije, ki se nanaša na obdobje poročanja, DARIAH svoje cilje uresničuje s štirimi virtualnimi kompetenčnimi centri (VCC):

- VCC 1 za e-infrastrukturo: center je zadolžen za vzpostavljanje in oblikovanje infrastrukture - povezav med raziskovalci, viri, analitičnimi orodji in vzpostavljanje dostopa do podatkov;
- VCC 2 za raziskovanje in izobraževanje: center je zadolžen za podporo in razvoj digitalnega raziskovanja, za izobraževanje na področju digitalne humanistike in oblikovanje/odpiranje podiplomskih programov na področju digitalne humanistike;
- VCC 3 za vsebino in pravna vprašanja: center je zadolžen za podporo digitalni organizaciji znanja, kar se povezuje z vprašanji: kako kreirati znanstvene podatke, jih hraniti, strukturirati in omogočiti dostop do njih, ter s pravnimi nasveti o avtorskih pravicah in intelektualni lastnini na področju digitalne humanistike;
- VCC 4 za podporo in promocijo: center bo identificiral in promoviral pomen digitalnih raziskav in digitalne humanistike in umetnosti.

V okviru sodelovanja v DARIAH člani IP INZ in ZRC SAZU, ki vzpostavljajo nacionalno digitalno infrastrukturo DARIAH—SI-DIH, sodelujejo pri kompleksnem načrtovanju politike evropskega razvoja DARIAH, še posebej aktivno pa so vpeti v delo drugega virtualnega kompetenčnega centra (VCC2), ki je zadolžen za raziskovalne metode in izobraževanje, in tretjega virtualnega kompetenčnega centra (VCC3), ki je zadolžen za vsebinsko gradnjo infrastrukture.

VSEBINA DELA

Portal Sistory: Nadgradnja v spletni sistem, primerljiv z evropskimi in svetovnimi trendi in sistemi, ki omogočajo ustvarjanje raziskovalnih podatkov in njihovo uporabo v raziskovalnem okolju.

1. Tehnološka nadgradnja:

V sodelovanju z zunanjimi sodelavci je bil po smernicah Vzpostavitevnenega dokumenta projekta Nadgradnja portala Zgodovina Slovenije in skladno s smernicami evropskega projekta DARIAH portal Sistory programsko-tehnološko nadgrajen.

- V prvi fazi so bili:
  - analizirani podatki,
  - določeni in postavljeni novi standardi ter infrastruktura za nadgradnjo,
  - postavljeni ter konfigurirani strežniki in produkcijsko okolje,
  - inštaliran ter konfiguriran Sphinx iskalnik.
- V drugi fazi sta bila izdelana in implementirana dva, kasneje pa še več novih modulov.
- Zadnja faza je zaobjela:
  - postavitev novega ogrodja in grafične predloge,
  - nadgradnjo iskalnikov, ki filtrirajo in sortirajo rezultate (tudi po celotnem besedilu), ter po nadgrajenem standardu Dublin Core standardizirane metapodatke. Ti so bili nadgrajeni z elementi kvalificiranega Dublin Core (skupno 55 elementov), po priporočilih Dublin Core Metadata Initiative pa so jim bili dodani še nekateri XML in Dublin Core atributi, ki zajemajo sheme za kodiranje vokabularjev in sintakse. Zaradi nekaterih pomanjkljivosti Dublin Core sheme so ji bili po vzoru projekta HOPE (Heritage of the People's Europe) zaradi sodelovanja s širokim spektrom ustanov dodani metapodatkovni elementi za knjižničarsko, arhivsko, slikovno in avdiovizualno analogno gradivo,
  - izdelavo nove administracija oz. vmesnika za urejanje vsebine, ki zagotavlja manjšo odvisnost od zunanjih sodelavcev oz. omogočata interno in zato bolj ažurno upravljanje s sistemom.

2. Vsebinska nadgradnja in standardizacija metapodatkov:

IP gradiva digitalizira na podlagi predlogov konzorcija, v katerega so vključeni člani vodilnih

slovenskih ustanov s področja zgodovinopisja, pri čemer sledi evropskim smernicam (DARIAH) in digitalizacijo gradiv razume kot prilagajanje kulturne dediščine novim medijem, splošno priznani tehnološki platformi in najnovejšim standardom. Poleg serijskih publikacij in znanstvenih monografij je na portalu objavljenih veliko rokopisov in tudi videoposnetkov strokovnih dogodkov in znanstvenih predavanj in konferenc, tako je namreč poskrbljeno za promocijo, popularizacijo in diseminacijo raziskovalnega dela in samih raziskovalcev brez krajevnih omejitev in finančnih stroškov. V težnjah za pridobivanje zgodovinopisnih gradiv sodelavci IP INZ redno vzdržujejo in navezujejo stike s številnimi slovenskimi in tujimi ustanovami in uredništvji, ki se neposredno ali posredno ukvarjajo z zgodovino oz. s poukom zgodovine. Rezultat sodelovanja je digitalizacija številnih gradiv za vse vsebinske sklope, poleg že omenjenih gradiv iz sklopa Literatura so bogati tudi vsi ostali vsebinski sklopi (Viri, Zgodovina in šola, Prireditve), saj so oblikovani z namenom, da olajšajo raziskovalno delo zainteresiranim uporabnikom (npr.: tiskani viri: od uradnih listov in krajevnih repertorijev, adresarjev, do priročnikov in statističnih publikacij; historični tisk: od časopisja in revijalnega tiska do historične publicistik; slikovno gradivo: razglednice, zemljevidi). V letih 2011-2013 vsebinsko popolnjevanje ni bilo vezano le na primarne analogne vsebinske sklope, digitalizacija in spletna objava številnih (raznovrstnih) gradiv sta terjali oblikovanje novih podsklopov oz. kreiranje nove menijske strukture, seveda pa tudi redno vpisovanje novoobjavljenih bibliografskih enot v metapodatkovno bazo oz. metapodatkovno standardizacijo posameznih vpisov.

3. Avtorsko pravni vidik v digitalni dobi:

V kontekstu digitalizacije in spletnega objavljajanja gradiv je nujno potrebno poudariti avtorskopravni vidik oz. delovanje skladno z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah, edinim pravnim aktom, ki ureja razmerja med nosilci (materialnih in moralnih) avtorskih pravic in spletom. IP INZ sodeluje z Inštitutom za intelektualno lastnino oz. dr. Majo Bogataj Jančič, strokovnjakinjo s področja avtorskega prava v digitalni dobi, ki je v letu 2010 izdelala osnovno strategijo portala. Strokovnjakinja je po nadgradnji SIStory sodelovala tudi pri zasnovi strategije prikaza avtorskih pravic, saj IP INZ od nadgradnje portala v metapodatkovno bazo vnaša avtorske pravice, ki so prikazane tudi na spletni strani posameznih gradiv.

4. Projekti/moduli: V skladu s smernicami evropskega projekta je potrebno izpostaviti vsaj naslednja projekta oz. modula:

- Modul Popisi prebivalstva: Od leta 2010 poteka v sodelovanju z Zgodovinskim arhivom Ljubljana digitalizacija popisov prebivalstva in njihova objava na portalu SIStory. Ker vsebine iz popisnic uporabljajo tudi raziskovalci e-humanistike, je potrebno te podatke najprej pretvoriti v elektronsko obliko. Obstoječa programska oprema za prepoznavanje besedil ne more prepoznati znakov na standardiziranih obrazcih popisnih pol, v katere so popisovalci in popisani sami vpisovali osebne podatke v kurzivni gotici in latinici, zato je najprej potrebno vse te podatke v elektronsko obliko prepisati ročno. Po vzoru različnih projektov, ki delujejo po načelu "crowdsourcinga«, je IP INZ vzpostavil sistem za on-line ročno transkribiranje podatkov in redno skrbi za vsebinsko popolnjevanje baze.
- V letu 2013 je IP začela realizirati že leto prej načrtovan projekt Sejni zapisi Skupščine Socialistične republike Slovenije (1984-1990). V sodelovanju z Državnim zborom RS je bilo na portal SIStory uvoženih 197 publikacij. Pred tem je bilo potrebno prvotne metapodatke s pomočjo posebej napisanih XSLT stilov pretvoriti v XML dokumente, primerne za uvoz na portal. Skupaj je bilo tako uvoženih 570 publikacijskih enot s strojno berljivimi metapodatki in s HTML kazali. Izdelana je bila pretvorba datumov zasedanj sej v HTML koledarje, ki so bili naknadno redigirani in vstavljeni kot spletne strani v publikacije portala SIStory.

Projekt SI-DIH: V skladu s smernicami DARIAH in Načrtom razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011-2020, ki ga je vlada RS sprejela 28. aprila 2011, je IP INZ v sodelovanju z IP ZRC SAZU sledil zastavljenim ciljem in nalogam programa, med katerimi je - poleg detektiranja stanja na področju e-humanistike, promoviranja le te, povezovanja v mednarodni prostor in postavitve

osnovnih standardov za sorodne inštitucije, ki se bodo v prihodnosti vključevale v sistem nacionalnih humanističnih vsebin - predvsem vzpostavitev poenotene nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost –SI-DIH, ki bi bil kompatibilen z evropsko mrežo za humanistiko in umetnost DARIAH.

Projekt vzpostavitve poenotene nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost je bil členjen v:

- Nabor potencialnih sodelujočih v nacionalni mreži za humanistiko in umetnost.
- Detektiranje dejanskega stanja na področju e-humanistike ter izdelava splošnih standardov.
- Postavitev iskalnika nacionalnih humanističnih vsebin z akronimom SI-DIH (oz. DARIAH–SI-DIH): na osnovi povezave vsebin dveh največjih specializiranih humanističnih znanstvenih portalov, portala Zgodovina Slovenije – Sistory (INZ) in portala Arzenal (ZRC SAZU). Povezovanje repozitorijev v metapodatkovno federacijo je potekalo s preizkušeno tehnologijo Open Archive Initiative OAI, ki je na nivoju DARIAH določena kot osnovna tehnologija za graditev mreže. V ta namen je IP INZ v sodelovanju s programerjem na portalu Sistory:
  - izvedla implementacijo in konfiguracijo Open Archive Initiative OAI-PMH,
  - izbrala metapodatke za novi iskalnik in poskrbela za njihov izvoz in konfiguracijo v XML preko OAI-PMH ter
  - oblikovala in implementirala odprtokodni iskalniški strežnik Sphinx.
- Vsebinsko nadgradnjo SI-DIH: pridružitve repozitorijev ZRC SAZU in EtnoInfoLab Oddelka za etnologijo FF UL. Za potrebe zajemanja, obdelovanja in prikazovanja metapodatkov zelo raznorodnega in specifičnega gradiva s področja humanističnih ved je bilo potrebno vrednosti obstoječih Dublin Core elementov nekoliko omejiti, kar je terjalo
- Tehnološko nadgradnjo oz. implementacijo dodatne SI-DIH metapodatkovne sheme (poleg Dublin Core XML sheme), potrebne za metapodatkovno validacijo. V okviru OAI-PMH protokola je na podlagi selektivnega zajemanja podatkov (setSpec) in s pomočjo dodatnih informacij o izvoru in možnosti uporabe metapodatkov v dogovoru z repozitoriji tako možno prikazovati dodatne informacije, ki so zanimive za raziskovalce.
- Popularizacijo digitalne humanistike: V skladu s strategijo DARIAH in s tem tudi slovenskega dela DARIAH/SI-DIH želita IP ponuditi prostor in okolje za pogovor ter homogenizacijo skupnosti razvijalcev ter uporabnikov sodobnih rešitev, zato sta organizirali več nacionalnih delavnic za popularizacijo digitalne humanistike oz. delavnic, ki sodelujočim ponujajo obravnavo izbranih specifičnih tem s področja digitalne humanistike.

Projekt DARIAH je v letu 2012 prešel v vzpostavitveno fazo, vložena je bila prošnja za ustanovitev evropskega konzorcija ERIC, slovenska država pa je podpisala MOU (Sporazum o nameri) in s tem omogočila vključitev Slovenije v pravni okvir delovanja panevropske infrastrukture. V istem letu se je po zaključeni pripravljalni fazi v okviru DARIAH začelo intenzivnejše delovanje delovnih skupin, ki so poskušale postaviti okvir dela s pomočjo splošnih VCC konferenc (VCC 2 v 2012, nato po ena letno). Na njih je IP INZ redno sodeloval ter poskušal s predstavitvijo stanja in razvoja digitalne humanistike na Slovenskem pripomoči k jasnejšim zaključkom. IP INZ je po prvi VCC konferenci v razširjeni skupini pripravila dvoletni načrt dela na nacionalnem nivoju, ki vključuje izgradnjo in nadgradnjo nacionalnega koordinacijskega portala SIDIH in izvedbo delavnic o avtorskopравnih vprašanjih ter popularizacijo digitalne humanistike v slovenskem prostoru. Dodaten vidik delovanja je slovenska veja DARIAH kot prispevek k vzpostavljanju panevropske mreže zaznala v popularizaciji dejavnosti in sodelovanju s kolegi iz JV Evrope, kjer so njeni predstavniki večkrat nastopali. V tem času je Slovenija v okviru DARIAH večinoma sodelovala z nacionalnimi dejavnostmi, ki so omogočile vzpostavitev dovolj velike skupnosti digitalnih humanistov, ta pa enakovreden in stabilen

razvoj v koraku z evropskimi smernicami in trendi. V okviru panevropskih povezav je leto 2013 zaznamovala priprava vzpostavitve DARIAH-ERIC. Zaradi vključenosti IP INZ v slovenski načrt razvoja infrastruktur in DARIAH v evropski načrt razvoja infrastruktur je bila potrebna koordinacija z resornim ministrstvom, ki je v letu 2012 prispevalo k podpisu dogovora o pristopu Slovenije v DARIAH in v decembru 2013 tudi poslalo zavezujoč sklep o pristopu v nastajajoči ERIC za naslednjih pet let. INZ je na podlagi teh zavez postal inštitucija, ki koordinira delo DARIAH v Sloveniji. V okviru sodelovanja v DARIAH so se člani IP INZ zato v preteklem letu udeležili več sestankov v tujini, mdr. sestankov 3. virtualnega kompetenčnega centra (VCC3), ki je v DARIAH zadolžen za vsebinsko gradnjo infrastrukture, in 2. virtualnega kompetenčnega centra (VCC2), na katerem so potekali pogovori s predstavniki sorodnega infrastrukturnega projekta NEDIMAH na temo poskusa poenotenja taksonomije in onotologije v projektih digitalne humanistike, izvedena pa je bila tudi predpriprava prve DARIAH ankete o uporabi digitalnih orodij. Člani IP INZ so se udeležili sestanka nacionalnih koordinatorjev in vodstva DARIAH v Berlinu, kjer je bila začrtana smer in časovnica prijave na drugo fazo ustanavljanja ERIC infrastrukture, ki jo vodijo francoski kolegi.

C. REZULTATI DELA SODELOVANJA PRI ESFRI PROJEKTU(-IH) (*Dosedanje aktivnosti*)

Delo in rezultati dela IP INZ so bili v obdobju 2011-2013 členjeni v več projektov:
Zgodovina Slovenije – Sistory: Dvojezični (slovensko-angleški) prosto- in odprto-dostopni spletni portal Sistory je v letu 2011 presejal vlogo repozitorija, knjižnice ali arhiva gradiv v klasičnem pomenu besede - nadgrajen je bil v spletni sistem, ki je povsem primerljiv z evropskimi in svetovnimi trendi in sistemi, ki omogočajo ustvarjanje raziskovalnih podatkov in njihovo uporabo v raziskovalnem okolju. Sistory je od maja 2012 uporabnikom dostopen tudi kot mobilna spletna aplikacija - Mobilni Sistory. Aplikacija ni mobilna kopija stacionarnega portala Sistory, temveč le njegovo dopolnilo. Uporabnikom pametnih telefonov in tabličnih računalnikov omogoča lažji dostop do publikacij, ki so objavljene na stacionarnem portalu.

1. Tehnološka nadgradnja:

V sodelovanju z zunanjimi sodelavci je bil po smernicah Vzpostavitev dokumenta projekta Nadgradnja portala Zgodovina Slovenije in skladno s smernicami evropskega projekta DARIAH portal Sistory programsko-tehnološko nadgrajen. Portal tako omogoča:

- izvoz ali izmenjavo podatkov pri vključevanju v večje nacionalne in evropske sisteme,
- prikaz digitalnega objekta v več formatih (poleg »klasičnih« PDF in JPEG še ePub, Mobi, XML, TEI XML, naložiti je mogoče tudi PNG in TIFF),
- ogled gradiv/besedil v XML datotekah: Za potrebe iskanja po PDF dokumentih z iskalnikom Sphinx je celotno besedilo iz optično prebranih slik (OCR) shranjeno v MySQL bazi, uporabnik si to besedilo lahko ogleda v XML datoteki. XML elementi in atributi teh datotek so v skladu s prvo stopnjo priporočil TEI (Text Encoding Initiative) XML za knjižnice, pri čemer manjka glava TEI dokumenta z metapodatki o digitalizirani publikaciji. Te metapodatke je mogoče pridobiti z izvozom iz MySQL baze v XML datoteko (skladno s Sistory XML shemo), ki se nato s pomočjo programskega jezika XSLT pretvori v TEI XML (skladen z ustrezno TEI Relax NG shemo).

Razen oblikovne in strokovne dovršenosti novega portala so prednosti poleg omenjenih mdr. tudi nova administracija oz. pregleden vmesnik za urejanje kompletne vsebine, ki zagotavlja manjšo odvisnost od zunanjih sodelavcev oz. omogočata interno upravljanje s sistemom. Nadgrajeni portal, ki je narejen modularno, in je zato dodajanje funkcionalnih rešitev časovno neomejeno, omogoča enostavno in pregledno uporabo po posameznih vsebinskih sklopih in podsklopih, hitrejše, stabilnejše in popolnejše delovanje sistema ter nudi kvalitetnejšo uporabniško in administracijsko izkušnjo.

2. Vsebinska nadgradnja:

- Dostopnost vseh vodilnih slovenskih znanstvenih serijskih publikacij ter monografij s

področja zgodovinopisja in možnost naročanja posameznih številka na daljavo: V težnjah za pridobivanje zgodovinopisne literature sodelavci IP INZ vzdržujejo in navezujejo stike s številnimi slovenskimi in tujimi ustanovami in uredništvami, ki se neposredno ali posredno ukvarjajo z zgodovino oz. s poukom zgodovine. IP gradiva digitalizira na podlagi predlogov konzorcija, v katerega so vključeni člani vodilnih slovenskih ustanov s področja zgodovinopisja; poleg serijskih publikacij in znanstvenih monografij je na portalu objavljenih veliko rokopisov in tudi videoposnetkov strokovnih dogodkov in znanstvenih predavanj in konferenc, s tem je namreč poskrbljeno za promocijo, popularizacijo in diseminacijo raziskovalnega dela in samih raziskovalcev brez krajevnih omejitev in finančnih stroškov.

- Digitalizacija in dostopnost ostalih gradiv: IP INZ sledi evropskim smernicam (DARIAH) in digitalizacijo gradiv razume kot prilagajanje kulturne dediščine novim medijem, splošno priznani tehnološki platformi in najnovejšim standardom, pri čemer ni mogoče prezreti niti vidika zaščite in hrambe. Na tem mestu je potrebno izpostaviti digitalizacijo gradiv inštitucij, ki sodijo mdr. tudi v delokrog Ministrstva za kulturo (npr. Arhiv Republike Slovenije in Zgodovinski arhiv Ljubljana) in tudi drugih (npr. gradivo Narodne in študijske knjižnice v Trstu), njihovo modulacijo za znanstvene namene in popularizacijo te dejavnosti med slovenskimi in tujimi arhivisti. Rezultat široko zasnovanega sodelovanja je digitalizacija številnih gradiv za vse vsebinske sklope, ki pri delu in raziskavah pomagajo zainteresiranim uporabnikom, npr. tiskani viri (od uradnih listov in krajevnih repertorijev, adresarjev, do priročnikov in statističnih publikacij), historični tisk (časopise, revijalni tisk, historična publicistika), slikovno gradivo (razglednice, zemljevidi, fotogalerije) in številni drugi.

V zadnjih treh letih je bilo skeniranih in na portalu objavljenih 160.000 strani. V povezavi z ESFRI projektom je potrebno izpostaviti predvsem digitalizacijo arhivskega gradiva, v prvi vrsti popisov prebivalstva, na osnovi katerih IP gradi longitudinalno bazo podatkov, pa tudi sejnih zapisov Skupščine SRS, ki glede na podobne evropske projekte predstavljajo odlično osnovo za vzpostavitev semantičnega spleta oz. vzpostavitev možnosti t. i. rudarjenja po besedilnih korpuzih.

- Baze podatkov: Na portalu Sistory je dostopnih tudi več baz podatkov, mdr.:
  - baza podatkov *Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju Republike Slovenije med drugo svetovno vojno in neposredno po njej*, ki je redno ažurirana (trenutno so v bazi podatki za 53.485 oseb). Dostopnost teh podatkov pomaga pri delu raziskovalcem, ki se ukvarjajo z viktimologijo in obdobjem druge svetovne vojne, koristi pa tudi organom javne uprave pri izvajanju Zakona o žrtvah vojnega nasilja in Zakona o popravni krivic, kot tudi pri izvajanju Zakona o dopolnitvah Zakona o matičnih knjigah iz leta 1995, torej pri vodenju postopkov ugotovitve in naknadnega vpisa smrti v matično knjigo umrlih. Več kot nacionalnega pomena pa je
  - *Zgodovinarski indeks citiranosti*, ki trenutno vsebuje 80000 vnosov. Citati se nanašajo predvsem na znanstvene članke osrednjih slovenskih zgodovinskih časopisov in revij ter knjige, ki so v Cobissu označene s tipologijo znanstvene monografije oz. zborniki recenziranih znanstvenih posvetovanj in simpozijev, izdane v obdobju 2004-2013. Iskalnik ZIC omogoča pregled zgodovinopisne znanstvene produkcije in osnovno seznanitev z vsebino citiranih del iskalcem informacij o slovenskem zgodovinopisju. Z bibliometričnimi metodami omogoča analizo in prikaz pogostosti citiranja zgodovinarjev in njihovih del v znanstvenih knjigah in revijah. ZIC poskuša odgovoriti tudi na pomisleke, ki se pojavljajo v evropskem in svetovnem prostoru, ko se razpravlja o položaju in vrednotenju zgodovinarskega ali humanističnega raziskovalnega dela z bibliometričnimi prijemi.

V letu 2011 se je začel pilotski projekt oddaljenega dostopa do baze ZIC - vzpostavljene so bile možnost vnašanja v citatno bazo preko administracijskega vmesnika, pri čemer je aplikacija sprogramirana na način, ki omogoča odpravo napak in dvojne vnose. Projektu ZIC se je najprej

pridružil Inštitut za narodnostna vprašanja, leta 2012 Arhiv Republike Slovenije in leta 2013 Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL, s čimer se je nabor serijskih publikacij in monografij, ki so v ZIC citirane, močno razširil z avtorji, ki do sedaj niso bili zajeti v osnovni nabor publikacij. Ker pilotski projekt v letu in pol svojega obstoja ni izkazal nobenih programskih in vsebinskih težav, je mogoče pričakovati, da bi bile na podlagi širšega sodelovanja lahko trdno in hitro začrtane smernice nadaljnje širitve ZIC.

- V letih 2011-2013 vsebinsko popolnjevanje ni bilo vezano le na že obstoječe analogne vsebinske sklope (Literatura, Viri, Zgodovina in šola, Prireditve), zato sta digitalizacija in spletna objava številnih (raznovrstnih) gradiv terjali oblikovanje novih podsklopov oz. kreiranje nove menijske strukture. Mdr. je bil v letu 2013 oblikovan sklop DH (digitalna humanistika), namenjen vsebinam, ki se v partnerstvu s SI-DIH oz. DARIAH nanašajo na digitalno humanistiko v Sloveniji. Trenutno so v tem razdelku objavljeni in na voljo za uporabo metapodatkovne sheme in odprtokodni programi, ki nastajajo v okviru delovanja IP INZ, mdr. so uporabnikom dostopne XML sheme in XSLT stili, ki so nastali v okviru projekta »nadgrajena resničnost«.

3. Standardizacija metapodatkov:

V sklopu nadgradnje portala Slstory je bila vzpostavljena metapodatkovna baza in izpeljana standardizacija metapodatkov za večino na portalu Slstory objavljenih gradiv, kar ne pomeni zgolj hitrejšega, lažjega in natančnejšega iskanje dokumentov po spletu oz. takojšnji prehod na iskani članek, temveč osnovo za izgradnjo in adaptacijo analitičnih orodij, ki bodo omogočala povezavo raznolikih vrst zbirk, raziskav, baz podatkov raziskovalnih in izobraževalnih institucij na področju humanistike v domačih in evropskih sistemih.

V letih 2011-2013 je bilo v metapodatkovno bazo vpisanih 20.000 bibliografskih enot, ki tvorijo 330.000 standardiziranih vpisov.

4. Avtorsko pravni vidik v digitalni dobi:

Od konca leta 2011 IP INZ v metapodatkovno bazo vnaša avtorske pravice in ta postavka je vidna ob posameznem gradivu, objavljenem na portalu: Za dela, za katera so bila za spletno objavo pridobljena soglasja avtorjev, je vzpostavljen sistem CC (Creative Commons) licenc, ustrezno pa so označena tudi že dela, za katera avtorske pravice ne veljajo oz. so le te potekle (so v javni domeni), saj je cilj omogočiti njihovo nadaljnjo uporabo v čim širšem spektru tako v nekomercialne kot tudi komercialne namene. Tako postavljen sistem jasno izkazuje upoštevanje evropskih smernic z avtorsko-pravnega področja oz. razmerja med nosilci (materialnih in moralnih) avtorskih pravic in spletom, hkrati pa omogoča obiskovalcem, da na enostaven, jasen in pregleden način spoznajo/identificirajo svoje pravice, ki jih imajo pri uporabi posameznega digitaliziranega dokumenta.

Trenutno stanje izkazuje, da je za 90 % gradiva, objavljenega na portalu, IP INZ avtorsko-pravni vidik že uredila (z založbami, uredništvu, avtorji oz. njihovimi dediči), za gradivo, digitalizirano od leta 2011 dalje, pa je IP avtorskopravni vidik uredila že pred samim skeniranjem.

5. V skladu s smernicami evropskega projekta je potrebno izpostaviti vsaj naslednje projekte oz. module:

- Modul Popisi prebivalstva: Od leta 2010 poteka v sodelovanju z Zgodovinskim arhivom Ljubljana digitalizacija popisov prebivalstva in njihova objava na portalu Slstory. Ker vsebine popisnic uporabljali tudi raziskovalci e-humanistike, je potrebno te podatke najprej pretvoriti v elektronsko obliko. Obstoječa programska oprema za prepoznavanje besedil ne more prepoznati znakov na standardiziranih obrazcih popisnih pol, v katere so popisovalci in popisani sami vpisovali osebne podatke v kurzivni gotici in latinici, zato so ti podatki v elektronsko obliko prepisani ročno. Po vzoru različnih projektov, ki delujejo po načelu "crowdsourcinga«, je IP INZ vzpostavil sistem za on-line ročno transkribiranje podatkov s strani različnih uporabnikov. V prvi fazi je bil zasnovan (za zdaj) zaprti sistem za transkribiranje in urejanje osnovnih popisnih podatkov, ki se ponavljajo skozi vse popise prebivalstva in na podlagi katerih je zato mogoče izdelati ne le enotne indekse k popisu, temveč v naslednji fazi tudi začeti s standardizacijo imen in priimkov. Ker transkribirani podatki povsem ustrezajo originalnemu zapisu, lahko

vsak uporabnik v skladu s svojo raziskovalno hipotezo vedno znova standardizira te podatke, kar zagotavlja trajno raziskovalno vrednost transkribiranih podatkov. S pomočjo te standardizacije in programskega orodja Febrl bo po vzoru projektov, ki potekajo v okviru mreže European Historical Population Samples Network, mogoče na podlagi standardizirane Intermediate Data Structure med seboj longitudinalno povezati različne popise prebivalstva. Podatkovna baza ne bo omogočala le raziskovanja gospodarskih in socialnih strukturnih sprememb in različnih demografskih režimov, temveč tudi sestavljanje življenjskih zgodb posameznikov, družin, rodbin. Popisi prebivalstva so poleg ostalih sorodnih virov odlična osnova za vzpostavitev longitudinalne baze podatkov, s pomočjo katerih bo mogoče raziskovati posameznike in/ali iste skupine ljudi skozi daljše časovno obdobje. Longitudinalna baza podatkov bo zgodovinarjem, demografom, sociologom in drugim omogočila odpiranje novih raziskovalnih pristopov pri proučevanju pojavov urbanizacije, rodnostnega obnašanja, poklicnega udejstvovanja, sestave družin, napredka medicine, migracij itd. Vnos podatkov v relacijsko MySQL bazo poteka na dva načina: neposredno vnašanje preko uporabniškega grafičnega vmesnika ali uvoz predhodno prepisanih podatkov. V slednjem primeru so zunanji sodelavci pred izgradnjo modula že prepisali večjo število podatkov v XLS oziroma XLSX datoteke. Te podatke je bilo potrebno s pomočjo stilov XSLT pretvoriti v XML (validiran z XML shemo) za uvoz v relacijsko MySQL bazo. Na ta način je bilo uvoženih 10.844 JPG slik iz popisov devetih občin okraja Novo mesto iz leta 1869 skupaj s že prepisanimi podatki za 1832 hiš in 10.580 oseb. Uvožene podatke nato lahko registrirani uporabniki v modulu popisi prebivalstva dodatno dopolnjujejo preko uporabniškega grafičnega vmesnika. V modul je bilo skupaj z osnovnimi podatki o hišah uvoženih še 15.229 JPG slik popisa prebivalstva Ljubljane iz leta 1931 (skupaj 1659 hiš) in 14.614 JPG slik popisa prebivalstva Ljubljane iz leta 1869 (skupaj 1034 hiš). Preko uporabniškega grafičnega vmesnika so bili nato prepisani podatki za 16.431 oseb. Iz stare baze so bili v novo bazo modula uvoženi še predelani in dopolnjeni podatki za 3744 JPG slik konskripcijskih listov prebivalstva Ljubljane iz let 1830-57 (skupaj 970 hiš in 16756 oseb).

- V letu 2013 je IP začela realizirati projekt Sejni zapisi Skupščine Socialistične republike Slovenije (1984-1990). V sodelovanju z Državnim zborom RS je bilo na portal Sistory uvoženih 197 publikacij. Pred tem je bilo potrebno prvotne metapodatke, ki so nastali pri skeniranju, s pomočjo posebej napisanih XSLT stilov pretvoriti v XML dokumente, primerne za uvoz na portal. Skupaj je bilo tako uvoženih 570 publikacijskih enot s strojno berljivimi metapodatki in s HTML kazali. Izdelana je bila pretvorba datumov zasedanj sej v HTML koledarje, ki so bili naknadno redigirani in vstavljeni kot spletne strani v publikacije portala Sistory. Ko bo projekt skeniranja končan, bo glede na podobne evropske projekte predstavljal odlično osnovo za vzpostavitev semantičnega spleta oz. vzpostavitev možnosti t. i. rudarjenja po besedilnih korpusih. Že danes pa to gradivo pri svojem delu/raziskavah lahko uporabljajo strokovnjaki z različnih področij (sociologi, politologi, komunikologi, jezikoslovci, psihologi), tudi zgodovinarji, saj je nepogrešljiv vir pri raziskovanju parlamentarne zgodovine. Poleg raziskovalnega vidika ima projekt, ki poteka med INZ in DZ RS, naslednji, nikakor ne nepomemben cilj: gradivu hrama demokracije omogočiti trajnejši zapis in spletno objavo/diseminacijo v najširšem možnem smislu ter hrambo po najmodernejših standardih. V zadnjih letih se namreč v vedno več demokratičnih državah na spletu javno objavljajo podatki (open data), ki so jih ustvarile različne državne in javne službe. S tem naj bi se povečala preglednost delovanja ustanov javnega sektorja, s ponovno uporabo javno financiranih podatkov pa naj bi se spodbujala gospodarska rast. Zato naj bi bilo čim več podatkov državnih in javnih ustanov javnosti prosto dostopnih za ponovno uporabo, pri čemer so npr. evropski parlament in ostali politični dejavniki začeli odkrito spodbujati javne ustanove, da te podatke dajo na voljo v strojno berljivi obliki in v odprtih formatih.
- Modul Judje na Slovenskem, ki odstira elektronsko verzijo popisa judovskega prebivalstva Dravske banovine iz leta 1937 (ki se skupaj s statistično analizo v originalu

nahajajo v Arhivu Republike Slovenije). Za prikaz strukturiranih podatkov v tabelah je na primeru obravnavanega popisa in s pomočjo odprto kodne JavaScript knjižnice jQuery ter njenega dodatka DataTable izdelana tabela, katero je mogoče prilagajati strukturi posameznih podatkov in je s tem primerna tudi za prikaz drugih baz podatkov. Z objavo te baze je portal SIstory začel stopiti na pot odprto podatkovnega (open data) gibanja, katerega namen je vzpostaviti semantični splet.

6. Obiskanost portala

Da je bilo delo programske skupine na tem projektu uspešno in za uporabnike vsebinsko zanimivo, izkazuje obisk portala SIstory:

V letu 2011 je portal SIstory zabeležil 33.993 obiskov, ki jih je skupno ustvarilo 17.310 različnih obiskovalcev, ti so si ogledali 219.798 različnih strani vsebin. Glede na podatke iz leta 2010 se je tako v letu 2011 število obiskov povečalo za 21 %, za prav toliko število ogledov strani, diverziteteta obiskovalcev pa se je povišala za 60 %. 88 % obiskovalcev je na portal dostopalo z območja Slovenije, preostalih 12 % pa iz 81 različnih držav. 45 % obiskov je bilo ustvarjenih z neposrednim dostopom na portal, 38,5 % preko spletnega brskalnika in 16,5 % preko povezav z ostalih sorodnih portalov.

Obiskanost portala SIstory je ocenjena kot zelo dobra še posebej zaradi dejstva, ker je bil ta od konca junija do konca oktobra 2011 v programski nadgradnji; to pomeni, da so uporabniki do zelenih vsebin sicer lahko dostopali, vendar v tem času IP INZ ni objavljala novih gradiv. V obdobju od januarja do konca oktobra 2011 je portal SIstory zabeležil 20.593 obiskov, 9.587 obiskovalcev in 134.880 ogledanih strani, v obdobju od 24. Oktobra do 31. decembra 2011, ko je javnosti dostopen nadgrajen portal, pa 13.400 obiskov, 7.723 obiskovalcev in 84.918 ogledanih strani. Številke torej kažejo, da je z vzpostavitvijo programske nadgrajenega portala njegov obisk občutno porasel: v prvih desetih mesecih leta 2011 je bilo zabeleženih nekaj manj kot 60 % letnih obiskov, obiskovalcev in ogledanih strani, v novembru in decembru 2011 pa nekaj več kot 40 %.

V letu 2012 je portal SIstory zabeležil 57.384 obiskov, ki jih je skupno ustvarilo 28.620 različnih obiskovalcev, ti so si ogledali 338.886 različnih strani vsebin – v letu 2012 je portal v primerjavi z letom 2011 doživel 69 % rast števila obiskov, 72 % povečanje števila unikatnih obiskovalcev ter 54 % rast števila ogledanih strani. V letu 2012 je 87 % obiskovalcev na portal dostopalo z območja Slovenije, preostalih 13 % pa iz 98 različnih držav. 62,76 % obiskov portala je bilo ustvarjenih preko brskalnikov, 19,60 % preko povezav z ostalih sorodnih portalov, 17,64 % obiskov je bilo ustvarjenih z neposrednim dostopom.

Spremenjeni Zakon o elektronskih komunikacijah (UL, 109/2012), ki je začel veljati v začetku leta 2013, je prinesel nova pravila glede uporabe tehnologij za shranjevanje informacij ali dostop do informacij, shranjenih na računalniku ali mobilni napravi uporabnika. Mednje sodijo tudi najpogosteje uporabljena orodja za merjenje obiska na strani (Google Analytics), zaradi česar so pridobljeni podatki o obiskanosti in uporabi spletnega portala SIstory od skrajnega zakonsko določenega roka za implementacijo novih smernic, 15. junija 2013, nepopolni. Do tega datuma je metodologija merjenja obiska skladna z dotodanjo prakso, po uveljavitvi zakonsko predpisanih opozoril uporabnikom, ki morajo prenos osebnih podatkov tretji osebi eksplicitno dovoliti, pa je podatek o obisku padel: do 15. junija 2013 je 20.856 unikatnih obiskovalcev (od teh 52,48 % novih) 36.578 krat obiskalo portal in si pri tem ogledalo 171.023 strani oz. v povprečju 4,68 strani na obisk. Povprečen obisk je trajal dobre 4 minute, 49,45 % obiskovalcev si je ogledalo le eno stran, kar kaže na dobro indeksiranost portala v spletnih brskalnikih in na učinkovito mrežo obveščanja o novih pridobitvah na portalu. Glavnina obiskovalcev je prihajala iz Slovenije (85,76%), sledili so obiskovalci iz 85 držav, med njimi so prednjačili uporabniki iz Hrvaške (2,18%), Italije (1,94%), Srbije (1,94%) in Avstrije (1,10%). Od 15. junija do konca leta 2013 je svoj pristanek za spremljanje obiska podalo le 4111 unikatnih obiskovalcev, ki so skupaj ustvarili 10.941 obiskov. Glede na trende pa je mogoče sklepati, da je vsaj 80 % obiskov ostalo nezabeleženih, oz., da je v letu 2013 portal SIstory obiskalo več kot 40.000 uporabnikov, ki so ustvarili več kot 70.000 obiskov (v letu 2012 je portal SIstory zabeležil 57.384 obiskov, ki jih je skupno ustvarilo 28.620 različnih obiskovalcev, ti so si ogledali 338.886 različnih strani

vsebin). Ob uvedbi nove direktive je bilo na portalu implementirano drugo odprtokodno analitsko orodje (Advanced Web Statistics 7.0 (build 1.971)), ki ne zbira nedovoljenih osebnih podatkov, a je zaradi tega tudi relativno nenatančno, kot obiskovalce npr. zaznava tudi robote in crawlerje spletnih brskalnikov ter drugih uporabnikov oz. ne loči med fizičnim in virtualnim dostopom do strani. V obdobju od 15. junija do 31. decembra 2013 je to analitsko orodje tako zabeležilo kar 107.806 unikatnih obiskovalcev, ki naj bi ustvarili 195.832 obiskov in si ogledali 5.591.085 strani. Ker z razpoložljivimi podatki trende lahko zgolj nakažemo, ob upoštevanju enake metodologije zbiranja podatkov primerjava prve polovice leta 2013 s celotnim letom 2012 izkaže naslednje: V zgolj šestih mesecih je portal obiskalo 72,8 % lanskih unikatnih obiskovalcev, ki so ustvarili 63,7 % obiskov iz prejšnjega leta. Trend naraščanja je viden tudi če obdobje primerjamo z drugo polovico lanskega leta (13,4 % povečanje obiskov in 20,7 % povečanje števila unikatnih obiskovalcev).

Projekt SI-DIH: IP INZ je od leta 2008 vključen v DARIAH - Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities, katere cilj je vzpostaviti digitalno raziskovalno infrastrukturo za umetnost in humanistiko v Evropi, tudi v Sloveniji. V skladu s smernicami DARIAH in Načrtom razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020, ki ga je vlada RS sprejela 28. aprila 2011, je IP INZ v sodelovanju z IP ZRC SAZU sledil zastavljenim ciljem in nalogam programa, med katerimi je - poleg detektiranja stanja na področju e-humanistike, promoviranja le te, povezovanja v mednarodni prostor in postavitve osnovnih standardov za sorodne inštitucije, ki se bodo v prihodnosti vključevale v sistem nacionalnih humanističnih vsebin - predvsem vzpostavitev poenotene nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost –SI-DIH.

- A. Vzpostavitev SI-DIH: Projekt vzpostavitve poenotene nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost je bil členjen v tri dele: Nabor potencialnih sodelujočih v nacionalni mreži za humanistiko in umetnost; detektiranje stanja na področju e-humanistike ter izdelavo splošnih standardov; vzpostavitev iskalnika nacionalnih humanističnih vsebin.
- V okviru prve faze projekta sta IP INZ in ZRC SAZU septembra 2011 na več kot 100 inštitucij s področja znanosti, kulture in izobraževanja, ki bi lahko potencialno sodelovale pri ustvarjanju nacionalne mreže, naslovili spletni anketni vprašalnik o stanju digitalizacije v posamezni ustanovi. Vprašalnik je izpolnilo več kot 20 ustanov, med njimi je bilo 17 takih, ki so izrazile soglasje na sodelovanje, nekaj od njih se je s svojimi repozitoriji do konca leta 2013 že vključilo v iskalnik SI-DIH.
  - V drugi fazi sta IP analizirala anketne vprašalnike in prišla do ugotovitve, da je slovenska digitalna infrastruktura za humanistiko ne le povsem razpršena, temveč v vseh ključni točkah popolnoma nestandardizirana, zato sta postavila standarde, ki naj bi služili kot skupni imenovalci vsebin ustanov s področja humanistike in umetnosti: Dublin Core kot standard metapodatkovnih elementov ter Open Archive Initiative OAI - PMH kot odprto platforma standardov in protokola za izmenjavo metapodatkov med »harvesterjem« in »data-providerjem« preko XML.
  - V zadnji fazi vzpostavitve poenotene nacionalne digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost so bile povezane vsebine dveh največjih specializiranih humanističnih znanstvenih portalov, portala Zgodovina Slovenije – Sistory (INZ) in portala Arzenal (ZRC SAZU) v iskalniku z akronimom SI-DIH (oz. DARIAH–SI-DIH), ki bo kompatibilen z evropsko mrežo za humanistiko in umetnost DARIAH.
  - IP INZ je moral zaradi povezovanja v poenoten sistem na portalu Sistory izvesti implementacijo in konfiguracijo OAI-PMH, izbrati metapodatke za novi iskalnik in poskrbeti za njihov izvoz in konfiguracijo v XML preko OAI-PMH ter oblikovati in implementirati odprtokodni iskalniški strežnik Sphinx. Preizkusna različica spletišča je bila dokončana v prvi polovici leta 2012.
- B. Nadgradnja (vsebinska in tehnološka) SI-DIH: ko so se leta 2013 iskalniku SI-DIH pridružili še nekateri repozitoriji ZRC SAZU in repozitorij EtnoInfoLab Oddelka za etnologijo FF UL, je bilo zaradi zajemanja, obdelovanja in prikazovanja metapodatkov zelo raznorodnega in specifičnega gradiva s področja humanističnih ved nekatere

Dublin Core elemente, ki so dvoumni, potrebno natančneje zamejiti oz. definirati. Povezovanje repozitorijev v metapodatkovno federacijo je potekalo s preizkušeno tehnologijo OAI, ki je na nivoju DARIAH določena kot osnovna tehnologija za graditev mreže. SI-DIH portal tako deluje na principu izmenjav metapodatkov med strežnikom agregatorjem in posameznimi repozitoriji. Povezave, ki je živa, se vrši v rednih intervalih, metapodatki pa se prenašajo v obliki XML dokumentov. Iskalnik SI-DIH spletišča omogoča hitro in učinkovito iskanje, prezentacija metapodatkov pa je omejena na osnovno metapodatkovno shemo (Dublin jedro) in povezavo na lokalni repozitorij, kjer ima uporabnik praviloma na voljo bogatejše metapodatkovne opise in napredne prezentacijske ali analitične tehnologije. Iskalnik SI-DIH ima predvsem posredniško vlogo, uporabniku pomaga najti podatek ter mu ponudi pot, kako priti do podatka. S tem IP upoštevata tri zaželeni smernice DARIAH politike:

- Avtonomnost posameznih repozitorijev/inštitucij;
- Povečan doseg shranjenih (meta)podatkov;
- Omogočanje novih funkcionalnosti zajetih (meta)podatkov, ki so v skladu s priporočili smernic za dostopnost do e-gradiv dostopni tudi v obliki HTML metapodatkovnih oznak. Pri tem se uporablja schema.org ontologija in Microdata, kar v kontekstu semantičnega spleta omogoča zajem in indeksacijo metapodatkov tudi spletnim robotom.

Ker je SI-DIH prvenstveno usmerjen v prikazovanje prve in osnovne informacije o digitaliziranem ali analognem objektu, se je pri njegovi nadgradnji poskrbelo, da je spletišče dostopno na čim več različnih operacijskih sistemih in platformah. V ta namen je SI-DIH prešel iz obstoječega XHTML na HTML5, ki je na podlagi fleksibilne mrežne postavitve primeren tako za osebne računalnike kot za tablične računalnike in pametne telefone.

- C. Promocija digitalne humanistike: V skladu s strategijo DARIAH in s tem tudi slovenskega dela DARIAH/SI-DIH želita IP ponuditi prostor in okolje za pogovor ter homogenizacijo skupnosti razvijalcev ter uporabnikov sodobnih rešitev. Organizirala sta več nacionalnih delavnic za popularizacijo digitalne humanistike oz. delavnic, ki so sodelujočim ponudile obravnavo izbranih specifičnih tem s področja digitalne humanistike. IP sta v sodelovanju z Inštitutom za intelektualno lastnino vse sodelujoče partnerje v procesu izgradnje portala Sistory in spletišča SI-DIH ter druge zainteresirane ozaveščala s pravnimi vprašanji zaščite avtorskih pravic, ki je v Sloveniji še slabo poznano polje, in spodbujali k (sistemskemu) urejanju problematike reševanja avtorskih pravic v digitalnem svetu.
- D. Ostalo: Člani IP so se odzvali tudi iniciativi Evropske unije, ki je z namenom krepitev gospodarske rasti in odziva na izzive sodobnega sveta pripravila načrt, s katerim želi spodbuditi evropski digitalni potencial. V Ljubljani je bil spomladi leta 2013 organiziran posvet na temo evropske Digitalne agende na področju kulture v Sloveniji, in sicer o digitalizaciji, trajnem hranjenju, interoperabilnosti in javni dostopnosti digitaliziranih vsebin s področja kulture. Sledilo je oblikovanje treh delovnih skupin v organizaciji Ministrstva za kulturo, ki so konec lanskega leta v skladu s cilji evropske Digitalne agende podale osnutek meril in priporočil za digitalizacijo vsebin s področja kulturne dediščine: za trajno ohranjanje, za dostopnost in za digitalizacijo. Člani IP INZ so bili aktivni v vseh treh delovnih skupinah.

DARIAH je v letu 2012 prešla v vzpostavitveno fazo ter je vložila prošnjo za ustanovitev evropskega konzorcija ERIC, slovenska država pa je podpisala MOU (Sporazum o nameri) in s tem omogočila vključitev Slovenije v pravni okvir delovanja panevropske infrastrukture. IP INZ je v razširjeni skupini pripravil dvoletni načrt dela na nacionalnem nivoju; v tem času je Slovenija v okviru DARIAH večinoma sodelovala z nacionalnimi dejavnostmi, ki so omogočile vzpostavitev dovolj velike skupnosti digitalnih humanistov, ta pa enakovreden in stabilen razvoj v koraku z evropskimi smernicami in trendi. V okviru panevropskih povezav je leto 2013 zaznamovala priprava vzpostavitve DARIAH-ERIC. Zaradi vključenosti IP INZ v slovenski načrt razvoja infrastruktur in DARIAH v evropski načrt razvoja infrastruktur je bila potrebna koordinacija z resornim ministrstvom, ki je v letu 2012 prispevalo k podpisu dogovora o

pristopu Slovenije v DARIAH in v decembru 2013 tudi poslalo zavezujoč sklep o pristopu v nastajajoči ERIC za naslednjih pet let. INZ je na podlagi teh zavez postal inštitucija, ki koordinira delo DARIAH v Sloveniji. V okviru sodelovanja v DARIAH so se člani IP INZ zato v preteklem letu udeležili več sestankov v tujini: 3. virtualnega kompetenčnega centra (VCC3), ki je v DARIAH zadolžen za vsebinsko gradnjo infrastrukture (v VCC3 IP INZ kljub bogatim izkušnjam na tem področju do sedaj še ni sodeloval); 2. virtualnega kompetenčnega centra (VCC2) - v katerega je IP INZ aktivno vpeta -, na katerem so potekali pogovori s predstavniki sorodnega infrastrukturnega projekta NEDIMAH na temo poskusa poenotenja taksonomije in onotologije v projektih digitalne humanistike, izvedena pa je bila tudi predpriprava prve DARIAH ankete o uporabi digitalnih orodij. Člani IP INZ so se udeležili sestanka nacionalnih koordinatorjev in vodstva DARIAH v Berlinu, kjer je bila začrtana smer in tempo prijave na drugo fazo ustanavljanja ERIC infrastrukture, ki jo vodijo francoski kolegi, in letne VCC konference, na kateri je bila začrtana politika razvoja DARIAH v prihodnosti.

Promocija dela in rezultatov dela IP INZ:

- Na spletnih portalih SIStory in SIDIH sta redno ažurirana modula Novice, ki uporabnikom nudita podatke o vsebinskih in drugih novostih. O vseh novostih so registrirani uporabniki obveščeni z osebno e-pošto, ostali uporabniki pa po t. i. zgo-listi (mailing lista) in FB spletni strani.
- SIStory in SI-DIH so sodelavci IP promovirali na sestankih doma in v tujini ter v strokovnih in znanstvenih publikacijah in medijih, mdr. so na željo Zavoda za šolstvo RS posneli predstavitveni film (predstavitev spletnega portala SIStory in njegove mobilne inačice ter spletne aplikacije ZgodovinaLJ), namenjenega učiteljem in profesorjem zgodovine. Skupina IP INZ je odprta za številne sugestije uporabnikov; ker spletni portal SIStory in SI-DIH nista postavljena statično, temveč delujeta kot živ organizem, so popravki, modifikacije in razvoj del stalne prakse, s čimer je uporabnikom skoraj neposredno dana možnost sodelovanja oz. soustvarjanja spletnih strani, kar skupina ocenjuje kot interaktiviranje portalov.

D. NAČRTI ZA SODELOVANJE PRI ESFRI PROJEKTU(-IH) V LETU 2014*(Pričakovane koristi vključenosti Slovenije v projekt)*

Kot je že omenjeno v poročilu o delu IP INZ za obdobje 2011-2013, IP INZ deluje v skladu s smernicami evropskega projekta DARIAH (Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko), tako si je za pomembnejše srednjeročne cilje – ti so del dolgoročne vizije programske skupine – zadal postavitev in nadgraditev spletnega sistema slovenskega zgodovinopisja, ki bo med drugim omogočal ustvarjanje raziskovalnih podatkov in njihovo uporabo v raziskovalnem okolju (portal Zgodovina Slovenije - Sistory), in postavitev in nadgraditev vozlišča nacionalne znanstvene digitalne humanistike (DARIAH–SI-DIH). S pomočjo osveščanja in usposabljanja bosta oba sistema uporabnike/raziskovalce usmerjala k spoznavanju in uporabi novih tehnologij ter izkoriščanju možnosti, ki jih te ponujajo. Načrt dela IP za leto 2014, ki je v skladu z Načrtom razvoja RI 2011-2020 Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, je naslednji:

1. Spletni portal slovenskega zgodovinopisja Zgodovina Slovenije – Sistory / Mobilni Sistory Splošno:

Z nadaljnjim sodelovanjem z raziskovalnima programoma INZ in konzorcijem ter z navezovanjem stikov s slovenskimi in tujimi institucijami, ki se ukvarjajo z zgodovino, bo IP INZ skrbel za pridobivanje novih gradiv in popolnjevanje baz podatkov. Po potrebi bo oblikoval nove vsebinske (pod)sklope, ki bodo zainteresiranim javnostim odstirali (najnovejše) dosežke s področja zgodovinopisja in zanj.

Projekti:**a. Popisi prebivalstva:**

- Po uvozu že pretvorjenih podatkov za popis prebivalstva Novo mesto iz leta 1869 bo izdelan XSLT za pretvorbo podatkov za uvoz PDF datotek. Uvoženi bodo novo skenirani popisi (najmanj zadnja tretjina popisa Ljubljane iz leta 1931). Izdelati bo potrebno še XSLT stile za pretvorbo podatkov o najmanj 20.000 osebah popisa prebivalstva Ljubljane iz leta 1857.
- Izdelan bo postopek za harmonizacijo že transkribiranih podatkov v skladu s shemo evropskega projekta Mosaic, ki omogoča izmenjavo mikropodatkov na evropski ravni.
- Izdelana bo dokumentacije (skupaj s shemami) z navodili za vpisovanje podatkov v modul Popisi prebivalstva.
- Izdelan bo indeks priimkov in imen – zaradi boljše povezljivosti podatkov o osebah iz različnih popisov prebivalstva.
- Izdelana bo pilotska longitudinalna baza podatkov, v kateri bodo zbrani podatki o osebah iz popisa Ljubljane 1928 in 1931.

S popisi prebivalstva bo IP INZ vsem zainteresiranim tako v obdelavo ponudila bogato podatkovno bazo, ki ne bo omogočala le raziskovanja gospodarskih in socialnih strukturnih sprememb in različnih demografskih režimov, temveč tudi sestavljanje življenjskih zgodb posameznikov, družin, rodbin in bo kot taka odlična osnova za vzpostavitev longitudinalne baze podatkov, ki bo zgodovinarjem, demografom, sociologom idr. omogočila odpiranje novih raziskovalnih pristopov pri proučevanju pojavov urbanizacije, rodnostnega obnašanja, poklicnega udejstvovanja, migracij itd.

- S pomočjo predstavitev, delavnic in znanstveno-strokovnih člankov bo IP zainteresirani javnosti predočila, kako na osnovi popisov prebivalstva ustvarjati nove raziskovalne podatke in jih dalje reinterpreterirati v raziskovalnem okolju.
- b. Projekt Sejni zapisi:** V skladu s pogodbo o sodelovanju z Državnim zborom RS bodo uvoženi novo skenirani letniki sejnih zapisov Skupščine Socialistične republike Slovenije (skupaj s pretvorbo podatkov in avtomatsko izdelavo koledarja sej).
- c. Projekt Šolski listi iz območja jugoslovanskega dela Slovenije (1928-1941):**
- na portal Sistory bo uvoženih 937 PDF publikacij šolskih listov iz konca 20. in začetka 30. let 20. stoletja,
  - izdelan bo XSLT stil za pretvorbo osnovnih metapodatkov v XML, ki je skladen s Sistory

- shemo,
- s pomočjo geokodiranja krajev bodo indeksirani metapodatki vizualizirani in preko geonames.org in dbpedia.org identifikacijskih oznak povezani z ostalimi podatki semantičnega spleta.
- d. Fototeka ZAL: V sodelovanju z Zgodovinskim arhivom Ljubljana bo RI INZ uvozila podatke in slike iz njihove fototeke.
- e. ePub3: Člani IP INZ bodo nadgradili obstoječe XSLT stile, da bodo zagotovili pretvorbo TEI XML tudi v ePub3 (v skladu s potrebami portala SIstory).

2. Infrastruktura za humanistiko in umetnost — **spletišče SI-DIH**

a. **Nadgradnja:** IP INZ v sodelovanju z IP ZRC SAZU načrtuje, da bo v letu 2014 spletišče SI-DIH, ki deluje kot agregator, ki metapodatke zajema po protokolu OAI-PMH, pri čemer uporablja prilagojeno OAI Dublin Core shemo:

- Nadgradil v namen izboljšanja selektivnega zajemanje podatkov v elementu setSpec in dodatnih metapodatkov o pridruženih repozitorijih v elementu about.
- Nagradil aplikacijo za avtomatičen zajem podatkov (harvester), ki temelji na osnovni Python knjižnici, in jo nadomestil z novo odprto kodno aplikacijo OAI-PMH Harvester Maneger, ki je napisana v Java programskem jeziku. Odprto kodna rešitev namreč omogoča neomejeno dodajanje novih OAI repozitorijev, z različnimi setSpec in metapodatkovnimi formati.
- Internacionaliziral grafični uporabniški vmesnik.
- Vsebinsko nadgradil bazo s priključitvijo novih repozitorijev (Narodni muzej Slovenije in Inštitut za narodnostna vprašanja).

b. **Osveščanje in vključevanje zainteresirane humanistične skupnosti v Sloveniji:** IP INZ bo v sodelovanju z IP ZRC SAZU:

- Spremljal in usklajeval potrebe in interese slovenske digitalne humanistične skupnosti,
- organiziral delavnice, osredotočene na tehnične vidike digitalnega sveta; glede na razpoložljiva finančna sredstva bodo k sodelovanju povabljeni tudi partnerji iz tujine (Avstrija, Srbija).

3. Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko - **DARIAH:**

IP INZ bo v letu 2014 še naprej sodeloval v dejavnosti evropske infrastrukturne iniciative DARIAH. Francija je konec januarja 2014 v svojem imenu in v imenu še 6 držav (Italija, Slovenija, Grčija, Luksemburg, Nemčija in Irska) sprožila drugo fazo postopka za ustanovitev evropske infrastrukturne pravne entitete ERIC pri Evropski komisiji. DARIAH bo predvidoma ustanovljena kot ERIC po zaključku postopkov v drugi polovici leta 2014 in bo s tem imela potrjen proračun ter s tem možnosti za konkretnije delovanje. Tudi v vzpostavitevni fazi pa so potekale dejavnosti, s katerimi bo IP INZ v imenu Slovenije nadaljevali tudi v letu 2014. IP INZ je tako v okviru VCC 3 že prispeval k testiranju platforme za evalvacijo bodočih vsebinskih (in-kind) prispevkov v infrastrukturo DARIAH, v katero bo tudi v letošnjem letu prispeval več vsebinskih in praktičnih prispevkov (dostop do vsebin, orodja, prevodi vmesnikov, dokumentacija idr.). V okviru delovanja v VCC 2 bo glavnina naporov usmerjena v delovanje delovne skupine 2 (Razumevanje raziskovalnih praks). Skupina je zadolžena za raziskavo o uporabi digitalnih metod med raziskovalci na podlagi anketnih vprašalnikov, ki bodo letos distribuirani, evalvirani ter analizirani. Vprašalnik predstavlja kvantitativno metodo raziskave, ki bo omogočila izdelavo metodologije za kvalitativno panevropsko raziskavo v obliki intervjujev in »case studies«. Zbrani podatki bodo v letih 2015/2016 omogočili izdelavo srednje taksonomije digitalnih metod v humanističnih raziskavah in s tem usmerili delovanje celotne DARIAH-ERIC.

4. **Standardizacija gradiv:** Zbrana in valorizirana gradiva bodo evalvirana, digitalizirana in metapodatkovno standardizirana, za njihovo spletno objavo bodo urejeni avtorsko-pravni

vidiki.

5. **Vzdrževanje in arhiviranje gradiva ter razvoj programskih sistemov:** V letu 2014 bodo z IP še nadalje sodelovali zunanji sodelavci, ki bodo skrbeli za vzdrževanje portalov SIstory in SI-DIH in arhiviranje podatkov, po potrebi pa bodo razvijali spletni sistem, da bo čim bolj primeren za uporabnika in hkrati kompatibilen z nacionalnimi in evropskimi mrežami.

6. **Diseminacija:**

IP INZ bo:

- rezultate dela predstavljal na domačih in tujih posvetih,
- z individualnimi in skupinskimi delavnicami ter strokovnimi članki in poročili o svojem delovanju promoviral portal SIstory, nacionalno mrežo SI-DIH in evropsko DARIAH,
- z znanstvenimi in strokovnimi prispevki predstavljal možnosti, ki jih raziskovalcem/uporabnikom ponujajo posamezni vsebinsko-podatkovni moduli.